

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-1047

23.9.2026

Gjensidige Forsikring ASA

Retts hjelp

Fradrag for tilkjente saksomkostninger?

Sikrede fikk utbetalt kr 48 000 under sin retts hjelpsforsikring i anledning tvist om heving av bilkjøp. Etter at han ble tilkjent saksomkostninger i tingretten og lagmannsretten med samlet kr 27 937,50, krevde foretaket kr 25 937,50 tilbakebetalt i henhold til forsikringsvilkårene. Det hadde da gjort et fradrag for kr 2 000 i tilkjente saksomkostninger fordi det fant at sakens økonomiske interesse kunne settes til kr 50 000, og ikke kun kr 48 000. Sikrede avviste kravet fordi hans advokat- og prosesskostnader hadde vært på kr 94 716. Han hevdet det måtte foretas en konkret vurdering av sakens omstendigheter, og at det ikke var rimelig og i tråd med forsikringens formål at han ble sittende igjen med et stort udekket tap i en sak han hadde vunnet fullt ut, mens foretaket fikk tilbakebetalt en vesentlig del av sin utbetaling. Nemnda kom til at foretaket kunne kreve tilbakebetalt tilkjente saksomkostninger, og viste til at dersom disse ikke gikk til fradrag ville sikrede få dekket rimelige og nødvendige utgifter to ganger.

Saksfremstilling

Saken gjaldt krav om tilbakebetaling av utbetaling under retts hjelpsforsikring fordi sikrede ble tilkjent saksomkostnader.

Sikrede meldte krav under retts hjelpdekningen for tvist om heving av bilkjøp. Forsikringen omfattet ifølge vilkårene «Rimelige og nødvendige utgifter til advokat» og «Tilkjente saksomkostninger når sikrede kan sannsynliggjøre at motparten har manglende betalingsevne».

Foretaket ga dekningsbekreftelse 27.11.24 og presiserte bl.a. at:

[...] Når saken er ferdig, trenger vi kopi av dokumentet som viser sakens løsning (kopi av avtale, forlik, dom, etc). Vi gjør oppmerksom på at vi ikke dekker idømte saksomkostninger og at vi gjør fradrag for tilkjente saksomkostninger.

Saken ble innstilt i forliksrådet 17.6.25 og tingretten avsa en kjennelse og fraværdsdom 30.9.25, der sikrede ble gitt fullt medhold. I dommen sto det at:

[...] Saksøker har da ut fra hovedregelen i tvisteloven §20-2, krav på full erstatning for sine saksomkostnader. Etter tvisteloven § 20-5, jf. § 6-13, kan kostnader pådratt før stevning, altså også i forliksrådet - inngå i vurderingen av saksomkostnader, så lenge de har vært rimelige og nødvendige ut fra sakens betydning. Det er ikke innlevert saksomkostnadsoppgave, og det kan derfor ikke tilkjennes dekning av salærutgifter med mer enn 15 000 kroner, jf. tvisteloven § 20-5. Retten legger kravet om saksomkostnader til følge og tilkjenner saksomkostnader med kr 15 000.

Saken ble deretter behandlet i lagmannsretten, som avsa kjennelse 18.12.25, hvor sikrede ble tilkjent saksomkostnader fullt ut med kr 12 937,50 i henhold til fremlagt saksomkostningsoppgave.

Foretaket hadde utbetalt totalt kr 48 000 under retts hjelpsforsikringen basert på at sikrede 3.7.25 hadde opplyst at bilen ble kjøpt for den summen, som det derfor anså for sakens økonomiske interesse. Foretaket anmodet 9.3.26 sikrede om å tilbakebetale dette beløpet i sin helhet fordi han

hadde vunnet saken fullt ut. Foretaket mente at forsømmelse av plikten til å innlevere omkostningsoppgave ikke kunne medføre at tilbakebetalingskravet skulle reduseres.

Sikrede bestred tilbakebetalingskravet på kr 48 000. Etter noe korrespondanse klaget han 19.5.26 til foretakets klageinstans og påpekte at han hadde et betydelig udekket tap fordi han kun var tilkjent sakskostnader med samlet kr 27 937,50, mens advokat- og prosesskostnadene utgjorde kr 94 716.

Foretakets klageinstans ga sikrede 24.6.26 delvis medhold og reduserte kravet til kr 25 937,50. Det fant ikke grunnlag for å kreve tilbakebetalt det samlede utlegget på kr 48 000 når det kun var tilkjent kr 27 937,50 i sakskostnader. Det reduserte kravet ytterligere med kr 2 000 fordi tingretten hadde lagt til grunn en økonomisk interesse på kr 50 000, slik at dette beløpet potensielt kunne vært utbetalt i saken, og ikke kun kr 48 000.

Sikrede brakte deretter saken inn for Finansklagenemnda.

Sikrede anfører at tilbakebetalingskravet er helt eller delvis uberettiget. Foretaket viste i sitt opprinnelige krav til at han hadde vunnet saken og hevdet manglende innlevering av sakskostnadsoppgave utgjorde brudd på hans tapsbegrensningsplikt. Sikrede hevder det ikke er sannsynliggjort at han misligholdt denne plikten, idet han ikke kan identifiseres med sin prosessfullmektig. Det foreligger heller ingen domstolsavgjørelse som fastslår hvilke sakskostnader han ville blitt tilkjent etter en konkret vurdering av hva som var nødvendig og rimelig, og det er derfor ikke dokumentert at det oppsto et økonomisk tap for foretaket som følge av påstått forsømmelse. Foretaket har ikke bestridt at han har lidt et økonomisk tap, herunder at hans faktiske sakskostnader på kr 94 716 overstiger det han ble tilkjent på totalt kr 27 937,50. Sikrede hevder det må foretas en konkret vurdering hva angår spørsmålet om foretaket kan kreve tilbakebetalt tilkjente sakskostnader, idet det ikke vil være rimelig og i tråd med forsikringens formål at han sitter igjen med et betydelig udekket tap i en sak han fikk fullt medhold, mens foretaket får tilbakebetalt en vesentlig del av sin utbetaling.

Foretaket krever tilbakebetalt tilkjente sakskostnader med kr 25 937. Vilkårene angir at det ikke er dekning for «Tilkjente omkostninger fra tidligere rettsinstans(er) hvis saken etter en anke løses ved et forlik der du skal dekke egne omkostninger». Foretaket informerte i dekningsbekreftelsen om fradraget som gjelder uavhengig av om tilkjente sakskostnader representerer full utgiftsdekning for sikrede. Foretaket viser til FinKN 2014-405, 2019-947 og 2020-743. Det ble ikke fremlagt sakskostnadsoppgave for tingretten, og retten begrenset derfor tilkjente sakskostnader til kr 15 000. Sikrede ble gitt fullt medhold, og etter tvisteloven er hovedregel at nødvendige og rimelige sakskostnader tilkjennes i sin helhet, forutsatt at sakskostnadsoppgave er inngitt. Manglende innlevering medførte at krav mot motpart ikke ble fremmet, og foretaket anser det sannsynlig at om sakskostnadsoppgaven hadde vært fremlagt, ville kostnader utover kr 15 000 blitt helt eller delvis tilkjent. Dette resulterte i at forsikringsordningen ble påført en kostnad som ellers ville vært dekket av motpart. Det er tatt utgangspunktet i tingrettens dom, hvor sakens økonomiske interesse er angitt til kr 50 000. Dette er det maksimale beløpet som kunne blitt dekket av rettshjelpforsikringen.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket kan kreve tilbakebetalt kr 25 937,50 som sikrede ble tilkjent i saksomkostninger.

Sikredes rettshjelpforsikring omfatter «Rimelige og nødvendige utgifter til advokat» og «Tilkjente saksomkostninger når sikrede kan sannsynliggjøre at motparten har manglende betalingsevne».

Forsikringen dekker ikke «Tilkjente omkostninger fra tidligere rettsinstans(er) hvis saken etter en anke løses ved et forlik der du skal dekke egne omkostninger».

Ifølge vilkårene dekkes dermed tilkjente saksomkostninger kun når sikrede «kan sannsynliggjøre at motparten har manglende betalingsevne». Dette er ikke anført. Sikrede hevder kun at det ikke er rimelig at foretaket krever tilbakebetalt tilkjente saksomkostninger siden han vant saken fullt, men likevel er blir sittende igjen med et økonomisk tap fordi sikredes omkostninger har vært større enn det foretaket har dekket under hans forsikring.

Nemnda kan ikke se at en slik løsning er urimelig. Rettshjelpforsikringen dekker «rimelige og nødvendige» utgifter til advokat, ikke de rettshjelputgiftene sikrede faktisk pådrar seg. Om rettshjelpen koster mer enn det som fremstår som rimelig og nødvendig, er dette sikredes risiko. I dette tilfellet unnlot sikrede å levere inn saksomkostningsoppgave og har derfor selv risikoen for at de tilkjente kostnadene ble lavere enn faktiske kostnader.

Tilkjente kostnader utgjør det som retten mener er rimelig og nødvendig advokatbistand i den aktuelle saken. Om disse ikke går til fradrag, ville sikrede få dekket rimelige og nødvendige utgifter to ganger – først ved direkte dekning for kostnadene gjennom rettshjelpforsikringen og deretter gjennom tilkjente kostnader dekket av motparten.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).